

Taal

Basis • Groep 6 • Blok 5

Hoofdstuk 9 en 10

Antwoorden

Picto's

Deze opdracht doe je als je tijd hebt.

Deze opdracht doe je alleen.

Deze opdracht doe je samen.

Deze opdracht doe je in een groepje.

Dit is een bewegingsopdracht.

Deze opdracht schrijf je op een blaadje.

Hoofdstuk 9

Doelenkaart

Hoe gaat het?

- ? Ik moet het nog leren.
- ↑ Ik moet het nog oefenen.
- ✓ Ik kan het!

Spreeken en luisteren

- Ik kan een monoloog houden.
- Ik kan letten op mijn stemgebruik en lichaamstaal tijdens het spreken.
- Ik kan luisteren naar een instructietekst.
- Ik kan vertellen wat ik van een instructietekst vind en waarom.

?	↑	✓
?	↑	✓
?	↑	✓
?	↑	✓

Woordenschat

- Ik ken de betekenis van 45 nieuwe woorden.

?	↑	✓
---	---	---

Lezen

- Ik kan vragen stellen bij een tekst.
- Ik kan informatie opzoeken in een tekst.
- Ik kan verbanden in een tekst herkennen.
- Ik kan signaalwoorden herkennen.
- Ik kan een tekst samenvatten.

?	↑	✓
?	↑	✓
?	↑	✓
?	↑	✓
?	↑	✓

Taal verkennen

- Ik kan zinsdelen in een zin herkennen.
- Ik kan een zin in zinsdelen verdelen.

?	↑	✓
?	↑	✓

Schrijven

- Ik kan een instructietekst schrijven.

?	↑	✓
---	---	---

Hoofdstuk 9

Les 1

Spreeken en luisteren

- Ik leer een monoloog houden.
- Ik leer letten op mijn stemgebruik en lichaamstaal tijdens het spreken.

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Kijkwoorden

de beenslag

gespierd

de kleedruimte

het onderwaterleven

spetteren

Leeswoorden

ergens intrappen: je voor de gek laten houden

Bijna had Henk het verklapt, maar hij trapt er niet in!

inspecteren: bekijken of alles in orde is

Klaas inspecteert of de maskers wel goed afsluiten en er geen water in kan komen.

quasi: zogenaamd; terwijl je doet alsof

'Huh, ik?', vraagt Henk quasi verbaasd, dus niet echt.

de specialist: iemand die ergens veel vanaf weet

Klaas is een specialist in snorkelen, dus hij weet er alles vanaf.

het zwembassin: grote bak met water waarin je kunt zwemmen

De kinderen leren snorkelen en oefenen in het zwembassin.

Weetwoorden

de aandacht spreiden

afgeleid worden

de conditie

doorvragen

gedurende

in paniek zijn

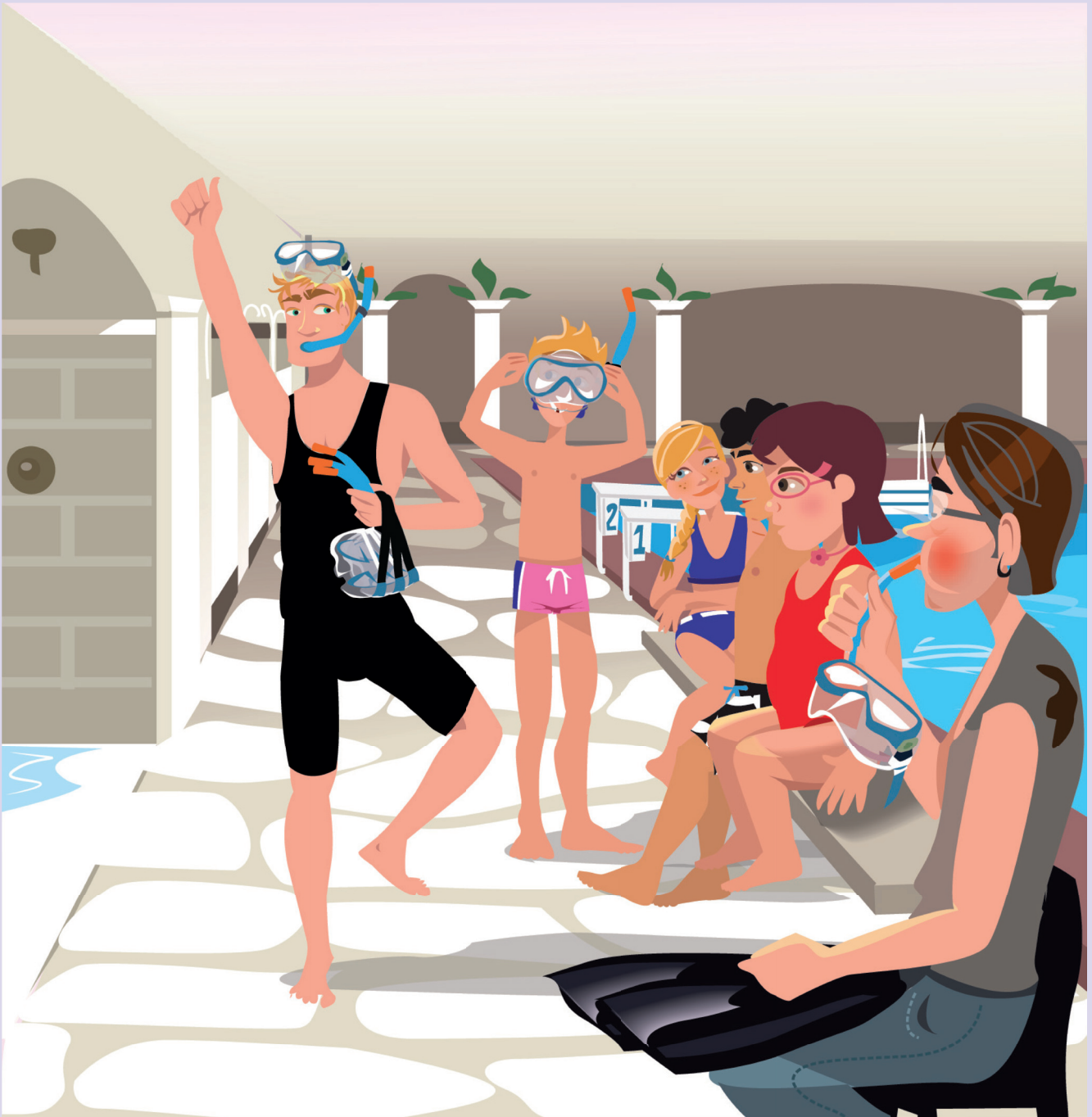
zich begeven naar

de lekkage

plechtig

uitgeput

Onder water

1 Bekijk de afbeelding.

2 Maak de vragen.

- 1 Waar zijn de kinderen? *in het zwembad*
- 2 Waaraan kun je zien waar de kinderen zijn? *Ze hebben zwemkleding aan, ze hebben duikbrillen en snorkels.*
- 3 Wat gaat er gebeuren, denk je? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

3 Luister en kijk naar het verhaal.

4 Houd een monoloog van twee minuten over jouw lievelingssport.

Vertel waarom je die sport zo leuk vindt en wat de regels zijn

- 1 Bereid je monoloog voor. Bedenk wat je wilt vertellen. Hoe heet de sport? Wat zijn de belangrijkste spelregels? Waarom vind je deze sport zo leuk?
- 2 Bedenk wat je eerst vertelt en wat daarna. Gebruik zinnen die goed lopen.
- 3 Schrijf de woorden als geheugensteun op.
- 4 Houd je monoloog in de klas. Let op je lichaamstaal.

Spreektip

- Kijk je publiek aan.
- Spreek duidelijk.
- Gebruik zinnen die goed lopen.
- Blijf bij je onderwerp.
- Let op je lichaamstaal.
 - Sta rechtop en straal zelfvertrouwen uit.

5

Welk woord hoort erbij?

Teken een lijn.

zogenaamd

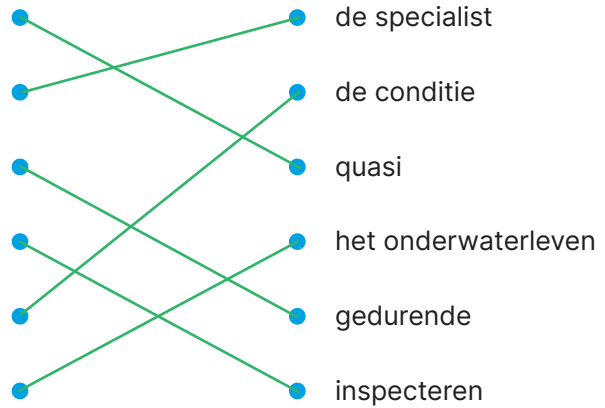
iemand die ergens veel vanaf weet

tijdens

bekijken of alles in orde is

hoe lang je achter elkaar kunt sporten

het leven van vissen en andere dieren in zee

6

Welke sport vind je niet leuk?

1 Waarom niet?

2 Schrijf het op. Maak goede zinnen.

Meerdere antwoorden mogelijk......

.....

.....

.....

.....

.....

Hoofdstuk 9

Les 2

Spreken en luisteren

- Ik leer luisteren naar een instructietekst.
- Ik leer vertellen wat ik van een instructietekst vind en waarom.

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1 Luister naar de instructie.

2 Maak de vragen.

1 Ken je de woorden uit deze instructie?

Kies de woorden waarvan je de betekenis kent.

☐ naar voren steken	☐ meenemen
☐ opening	☐ naar achteren stappen
☐ doen alsof	☐ rechts

2 Begrijp je wat je moet doen?

Kies de zinnen die je begrijpt.

☐ Steek je linkerhand naar voren en daarna je rechterhand.	☐ Beweeg terug.
☐ Neem de bal mee.	☐ Doe alsof je een bal vasthoudt.
☐ Laat een opening ertussen.	☐ Stap met rechts naar achteren.

3 Heb je bij deze oefening een bal nodig?

Leg je antwoord uit.

Nee, want je doet net alsof je een bal vasthoudt.

3 Lees de zinnen.

1 Schrijf op wat je moet doen.

- a Zak door je benen. *Buig je benen zodat je door je knieën zakt.*
- b Laat een opening ertussen. *Doe je handen uit elkaar.*
- c Stap met rechts naar achteren. *Zet je rechterbeen een stap naar achteren.*

2 Zou je de oefening kunnen uitvoeren? Leg je antwoord uit.

.....

.....

4 Wat vond je van de instructie?

1 Was het duidelijk? Ja/Nee, want *Meerdere antwoorden mogelijk.*

2 Was er iets onduidelijk?

Hoe kwam dat?

3 Wat is belangrijk bij een goede instructie?

.....

5 Welk woord hoort bij het nummer?

Kijk naar de tekening.

Gebruik de woorden uit les 1.

Vul het woord in. Zet er een lidwoord voor.

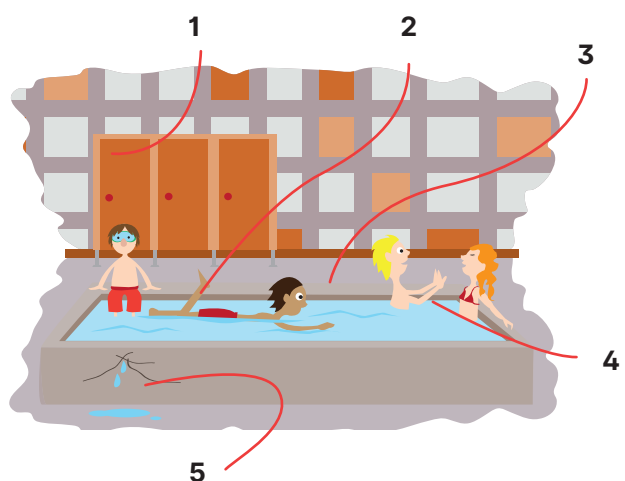
1 *de kleedruimte*

2 *de beenslag*

3 *het zwembassin*

4 *spetteren*

5 *de lekkage*

6 Is het waar of niet waar?

Kies het goede antwoord.

	waar	niet waar
1 Je aandacht spreiden betekent dat je op verschillende dingen let.	☒	☐
2 Als je doorvraagt, ben je tevreden met het antwoord van de ander.	☐	☒
3 Als je ergens intrapt, word je gefopt.	☒	☐
4 Als je je ergens naar begeeft, ga je er vandaan.	☐	☒

7 Welk woord betekent het tegengestelde?

Teken een lijn.

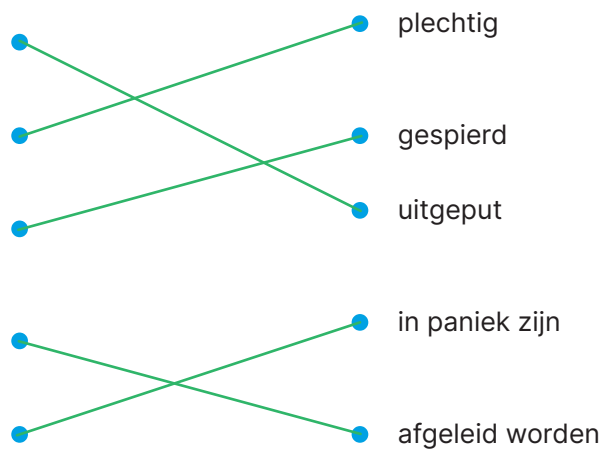
Na onze vakantie in Spanje waren we helemaal **uitgerust**.

Hij draagt vaak **nonchalante** kleding.

Als hij een korte broek draagt, zie je zijn **magere en slappe** benen.

Omdat het zo stil was, kon ik me **goed concentreren**.

Als je een wesp ziet, moet je **rustig blijven**.

8 Zoek een voorwerp in de klas.

- 1 Verzin een opdracht met dat voorwerp.
- 2 Schrijf de instructie voor die opdracht.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 9

Les 3

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 15 nieuwe woorden.

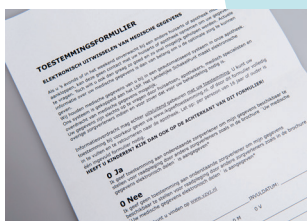
Lezen

- Ik leer vragen stellen bij een tekst.
- Ik leer informatie opzoeken in een tekst.

Kijkwoorden

de berm

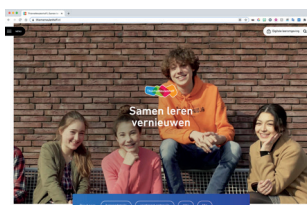
het formulier

de intocht

de verkeersregelaar

de website

Leeswoorden

aansprakelijk zijn voor: verantwoordelijk zijn voor; als iemand moet zorgen dat iets goed verloopt en de schuld krijgt als dat niet zo is

De stichting is niet altijd aansprakelijk voor een ongeval of schade.

in gebreke blijven: wanneer iemand niet heeft gedaan wat hij had moeten doen

De stichting is alleen aansprakelijk als de organisatie in gebreke is gebleven.

een rol spelen: belangrijk zijn

Bij een lange wandeltocht speelt het weer altijd een grote rol.

vertegenwoordigen: namens iemand of iets ergens zijn

De stichting wordt vertegenwoordigd door de marsleiding.

voldoen: betalen

U kunt het bedrag voldoen door geld te storten op rekeningnummer NL25ING1300067893.

Weetwoorden

herkenbaar
onderling
overmaken
passeren
de stichting

Tip

Een onbekend woord?

- Bedenk de betekenis. Gebruik het woord zelf en de context van het woord.
- Twijfel je of weet je het niet? Zoek de betekenis op. Gebruik internet of een woordenboek.
- Controleer of de betekenis in de tekst past.

Doe mee aan de 57ste avondvierdaagse!

Op 2 juni is het weer zover. Dan gaat de Loonsdonkse avondvierdaagse van start. De feestelijke **intocht** vindt plaats op 5 juni.

U doet ons een groot plezier door u niet bij de start, maar van tevoren in te schrijven voor dit sportieve feest. Voorinschrijven kan vanaf 7 mei t/m 27 mei. Afmelden kan tot 29 mei. Ter plekke inschrijven kan van 16:00 uur tot 17:30 uur. U kunt bij de VVV een **formulier** voor inschrijving halen.

Inschrijfadres individuele wandelaars:
VVV
Markt 14

Inschrijfadres scholen en groepen:
Fam. Van Dijk
Oosterdok 45

Inschrijfgeld

5-10 km: € 4,00

25 km: € 8,50

U kunt het bedrag **voldoen** door het **over te maken** op NL25ING1300067893 ten name van Loonsdonkse avondvierdaagse.

De startplaatsen:

2 juni 18:00 Sportfondsenbad

3 juni 18:00 Julianaplantsoen

4 juni 18:00 De Botermarkt

5 juni 18:00 De Zuiderschans

De route van de intocht kunt

u vinden op onze **website**:

loonsdonkse-avondvierdaagse.nl.

Spelregels

De stichting Loonsdonkse Avondvierdaagse wijst u erop dat er enkele spelregels zijn waar iedereen zich aan moet houden.

- 1 De stichting Loonsdonkse Avondvierdaagse heeft de algemene leiding van de tocht en wordt **vertegenwoordigd** door de marsleiding.
- 2 De marsleiders zijn **herkenbaar** aan de oranje hesjes met het opschrift *Marsleiding*.
- 3 De aanwijzingen van **de verkeersregelaars** moeten meteen worden opgevolgd.
- 4 Deelnemers stellen zich op aan de START en moeten zich houden aan de starttijd: 18.00 uur.
- 5 De parcoursen zijn aangegeven met groene pijlen.
- 6 Tijdens de tocht behoren de groepen een **onderlinge** afstand te bewaren van dertig meter. Het **passeren** van groepen is toegestaan.
- 7 In de buurt van kerken, kerkhoven en ziekenhuizen is zingen of het spelen van muziek verboden.
- 8 Loop uiterst rechts en hinder het verkeer zo min mogelijk.
- 9 Voetgangers gebruiken **de berm**, indien een trottoir, voetpad of fietspad ontbreekt.
- 10 De stichting Loonsdonkse Avondvierdaagse is alleen **aansprakelijk** voor een ongeval en/of schade indien aantoonbaar is dat de organisatie fouten heeft gemaakt of **in gebreke is gebleven**.

In weer en wind

Het weer kan tijdens de tocht altijd **een** onverwachte **rol spelen**. Zorg voor goede wandelschoenen en regenkleding.

1 Bekijk de tekst.

Lees de tekst nog niet.

2 Maak de vragen.

- 1 Wat voor soort tekst is dit? *Een informatieformulier.*
- 2 Voor wie is deze tekst bedoeld? *Voor iedereen die mee wil doen aan de avondvierdaagse.*
- 3 Wat is het doel van deze tekst? *Informatie geven over de avondvierdaagse.*

3 Lees de tekst.

4 Maak de vragen.

- 1 Welke informatie is handig om te weten voordat je je inschrijft?
Kies de goede antwoorden.

☒ Wat zijn de kosten?	☒ Wat voor kleding kun je het best dragen?
☐ Hoeveel tijd kost het?	☐ Wat zijn de regels tijdens de avondvierdaagse?
☒ Wanneer is de avondvierdaagse?	☒ Tot wanneer kun je je afmelden?
☒ Waar kun je je inschrijven?	
☐ Wat kun je winnen?	

- 2 Zoek het antwoord op de vragen in de tekst.
Kijk naar je antwoord op de vorige vraag. Zoek op of al deze informatie ook echt in de tekst staat. Vul de goede antwoorden in.

– *5-10 km: € 4,00/25 km: € 8,50*

– *2 t/m 5 juni*

– *VVV/Fam. Van Dijk*

– *goede wandelschoenen en regenkleding*

– *tot 29 mei*

- 3 Hoe heb je de tekst gelezen om opdracht 2 te beantwoorden?
Heb je alleen naar de kopjes gekeken, heb je de hele tekst gelezen of heb je een andere aanpak gekozen?

Meerdere antwoorden mogelijk.

5

Welke omschrijving hoort erbij?

Kijk naar de vetgedrukte woorden. Teken een lijn.

In de **berm** bloeien madeliefjes.Volgende week is de **intocht** van Sinterklaas.Timo **is aansprakelijk voor** de ingegooide ruit.Politieagenten zijn **herkenbaar** aan hun uniform.

Voorbijgaan

Ik zal het geld voor het abonnement **voldoen**.

6

Bedenk zelf een activiteit waaraan kinderen van jouw leeftijd mee kunnen doen.

Schrijf ten minste vijf dingen op die op een formulier voor deze activiteit zouden moeten staan.

Meerdere antwoorden mogelijk.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hoofdstuk 9

Les 4

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen

- Ik leer verbanden in een tekst herkennen.
- Ik leer signaalwoorden herkennen.
- Ik leer een tekst samenvatten.

Alleseters?

De meeste haaien hebben een sterk gebit dat **bestaat uit** twee rijen tanden. Is de ene rij versleten, dan is de volgende rij alweer volgroeid en kunnen de tanden **vervangen** worden. Een haai heeft dus altijd genoeg tanden om zijn prooi aan stukken te scheuren. In zijn leven wisselt een haai duizenden tanden.

Een **doorsnee** haai is **geenszins** kieskeurig en lust kwallen, vissen, schildpadden, giftige zeeslangen, zeevogels en resten van dieren. Sommige haaien kunnen **uiterst** groot worden en daardoor **hebben** ze **behoefte aan** flink veel eten. De witte haai weegt 2 ton en verorbert bijvoorbeeld zo een rob en soms ook een mens.

Met 13 ton is de walvishaai het allergrootst. In tegenstelling tot de witte haai is hij geen alleseter, want hij leeft **voornamelijk** van plankton, **minuscule** kleine diertjes. Dat gaat zo: hij laat zijn bek vol water stromen en zeft dan met zijn **fijnmazige kieuwen** het voedsel eruit.

gemiddeld
helemaal niet
heel erg

vooral
heel erg klein

- 1 **Signaalwoorden laten een verband zien tussen zinnen.**
Bekijk de uitleg op het digibord.

- 2 **Lees de tekst *Alleseters?***
Maak de vragen.

Kies uit: opsomming | oorzaak-gevolg | voorbeeld |
samenvatting of conclusie

- 1 Wat voor soort verband zie je in alinea 1?

Ik zie het verband *samenvatting*.

Dat zie je aan het signaalwoord *dus*.

- 2 Wat voor soort verband zie je in alinea 2?

Ik zie het verband *oorzaak-gevolg*.

Dat zie je aan het signaalwoord *daardoor*.

Tip

Signaalwoorden

Bekijk de voorbeelden.

- Ik houd van lezen **en** dansen.
- Ik houd van Italiaans eten, **zoals** spaghetti.
- Ik houd van muziek, **want** ik kan daar lekker op dansen.

- 3 In alinea 3 staan een voorbeeld en een opsomming.
- a Onderstreep de zin(nen) waar het om gaat.
 - b Zet een cirkel om de twee signaalwoorden.

3 Bereid het samenvatten van de tekst voor.

1 Welke aanpak kies je?

☐ Ik ga de belangrijkste informatie kleuren of onderstrepen.

☐ Ik lees van alle alinea's de eerste zin en de laatste zin.

☐ Ik

2 Schrijf van elke alinea de drie belangrijkste woorden op.

Meerdere antwoorden mogelijk.

.....

.....

4 Welk woord past in de zin?

Kies uit: vervangen | fijnmazig | passeren | minuscuul | de website | de verkeersregelaar | kieuwen | de stichting | overmaken

1 Ik zoek informatie op *de website*

2 Het is hier zo smal, je kunt elkaar nauwelijks *passeren*

3 Morgen zal ik het geld *overmaken*

4 Het visnet heeft kleine gaatjes, het is *fijnmazig*

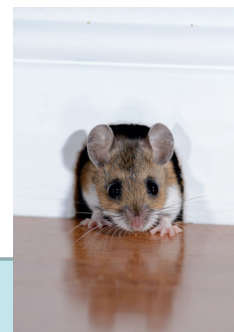
5 Ik krijg een parkeerplaats toegewezen door *de verkeersregelaar*

6 De padden worden geholpen door *de stichting* Vrienden van de pad.

7 De kapotte ruit moet *vervangen* worden.

8 Een vis haalt adem met zijn *kieuwen*

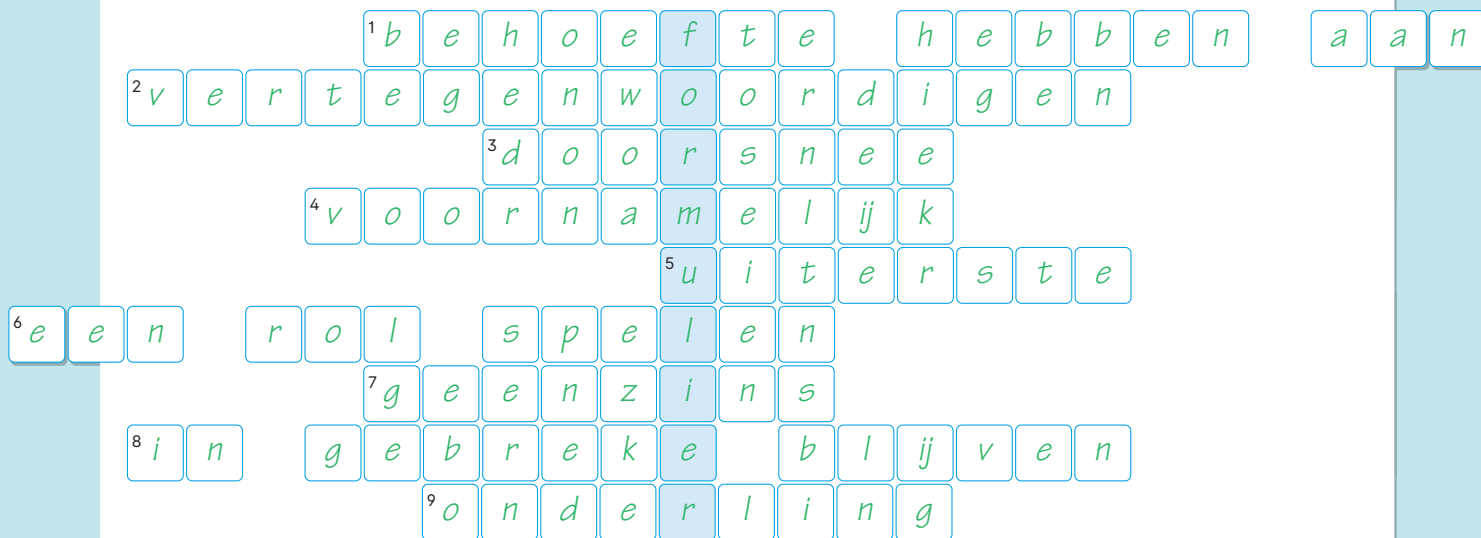
9 De muis is zo klein, hij kan door een *minuscuul* gaatje.

5 Welk woord past bij de betekenis?

Vul het woord in.

1 iets nodig hebben	6 invloed hebben op
2 namens iemand of iets aanwezig zijn	7 helemaal niet
3 gemiddeld	8 niet aan je verplichtingen voldoen
4 vooral	9 tussen elkaar
5 heel erg	

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes?

Dit formulier bestaat uit twee bladzijden met tien vragen.

6 Schrijf een stukje tekst. Bijvoorbeeld over je huisdier of je lievelingssport.

Gebruik ten minste drie signaalwoorden.

Kies uit: dus | zo | bijvoorbeeld | want | en | daardoor

Meerdere antwoorden mogelijk.....

Ben jij al in beweging geweest? Wat heb je geoefend?

.....

Hoofdstuk 9

Les 5

Woordenschat

Dit kan ik nog

- Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu

- Ik herhaal woorden uit les 1, 3 en 4.

Dit kan ik nog

1 Wat is het?

Kijk naar het plaatje.

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: de nok | jongleren | de piste | wijdbeens | de ribbenkast | het bouwwerk | de helling

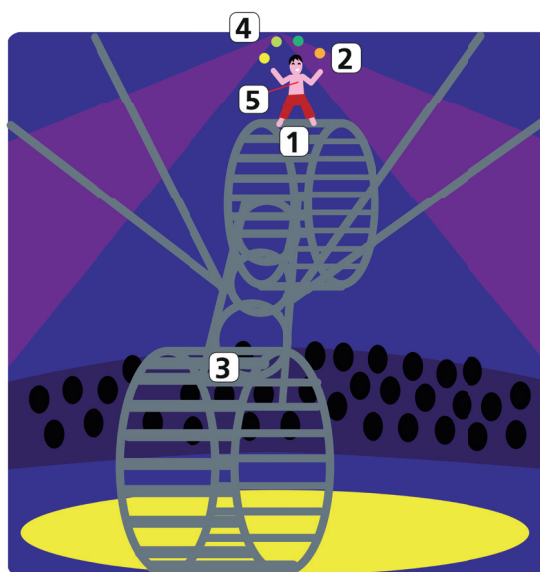
1 *wijdbeens*

2 *jongleren*

3 *het bouwwerk*

4 *de nok*

5 *de ribbenkast*

2 Welk woord kun je ook gebruiken in plaats van de vetgedrukte woorden?

Lees het verhaaltje.

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: je verroeren | indrukwekkend | ergens tegen opgewassen zijn | avontuurlijk | je op een bepaalde manier opstellen | de stress | je opgeven voor

Twan is op vakantie. Hij heeft **laten weten dat hij mee wil doen met** een kanotocht.

je opgeven voor..... Het natuurgebied waar ze doorheen varen is erg **bijzonder**.

indrukwekkend.....

Ineens klinkt er een gil. Iemand heeft een krokodil gezien! Gelukkig

beweegt het beest niet. *je verroeren*..... Maar het geeft

wel **spanning** bij alle deelnemers. *de stress*..... Later

slaat er een kano om. Ook dit loopt goed af. Het was een tocht vol

spannende gebeurtenissen! *avontuurlijk*.....

3

Welk woord past in de zin?**Let op:** je houdt twee antwoorden over.**Kies uit:** weerkaatst | totaal | vermenigvuldigt | met de klok mee | vloeibaar | omtrek | hoogte

- 1 De meeste moderne windmolens draaien *met de klok mee*.
- 2 Ons geroep *weerkaatst* tegen de berg; we horen het nog een keer.
- 3 De atleet sprong over een *hoogte* van 2,30 meter.
- 4 Als je een kaars aansteekt, wordt het kaarsvet *vloeibaar*.
- 5 De toets bestaat in *totaal* uit vijftien vragen.

Dit kan ik nu

1

Welk plaatje hoort bij de woorden?

Teken een lijn.

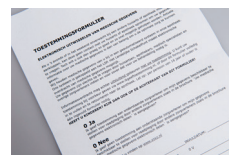
de computer – internet – informatie

feestelijk – binnenkomen – druk

hokje – omkleden – dicht

gegevens – invullen – aanmelden

de weg – gras – de kant

2 Welk woord past in de zin?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: aansprakelijk zijn voor | inspecteren | in gebreke blijven | ergens intrappen | voldoen | vertegenwoordigen | een rol spelen

- 1 Mooi weer zal een rol spelen bij het houden van de buitensportdag.
- 2 Niemand kan aansprakelijk zijn voor het slechte weer.
- 3 Leerkrachten vertegenwoordigen de directeur bij de uitreiking van de medailles.
- 4 Bij het inspecteren van de waterleiding ontdekte de monteur een lekkage.
- 5 Je moet binnen dertig dagen de rekening voldoen.

3 Kies het goede antwoord.

- 1 Als je behoefte aan iets hebt heb je het nodig | heb je het niet nodig
- 2 Geenszins betekent zeker weten | helemaal niet
- 3 Minuscule gaatjes zijn heel groot | heel klein
- 4 Als je iets vervangt neem je een nieuwe | repareer je het
- 5 Voornamelijk betekent absoluut niet | vooral

Hoofdstuk 9

Les 6

Taal verkennen

- Ik leer zinsdelen in een zin herkennen.

Zinsdelen

Een zin kun je verdelen in **zinsdelen**.

Een zinsdeel is een stukje van een zin.

Dat stukje bestaat uit één of meer woorden die bij elkaar horen.

Meer woorden die bij elkaar horen, noem je een woordgroep.

De kinderen | maken | een tent | in de tuin.

Elk zinsdeel heeft een naam. Je kent al: **onderwerp** (de kinderen).

Een zinsdeel kan van plaats veranderen in een zin.

De woorden van het zinsdeel blijven dan bij elkaar.

In de tuin | maken | de kinderen | een tent.

De kinderen | maken | een tent | in de tuin.

1 Bekijk het uitlegblokje.

2 Wat kan een zinsdeel zijn?

Kies de goede antwoorden.

☐ naast

☒ op de tafel

☒ de fietsen

☐ groene

☐ Sem gaat

☒ de voetbal

☒ zitten

☒ wonen

☒ wij

3 Zijn de zinnen goed verdeeld in zinsdelen?

	ja	nee
1 De gespierde sporter / stootte / de bal / ver weg.	☒	☐
2 De / specialist / vervangt de oude website / door een nieuwe.	☐	☒
3 De lekkage / ontstond / door een gaatje in de leiding.	☒	☐
4 In het voorjaar / eet / ik / graag / asperges.	☒	☐
5 Dit / horloge is / uiterst kostbaar.	☐	☒

4 Schrijf het onderwerp en de persoonsvorm van elke zin op.

1 Zie / je / het kromme pijpje?

onderwerp: *je*

persoonsvorm: *zie*

2 Dat / is / de snorkel.

onderwerp: *dat*

persoonsvorm: *is*

3 Het pijpje / moet / goed / in je mond / zitten.

onderwerp: *het pijpje*

persoonsvorm: *moet*

4 Je / moet / de beenslagen / vanuit je heupen / maken.

onderwerp *je*

persoonsvorm: *moet*

5 Maak een zin met de zinsdelen.

1 krijg / voor mijn verjaardag / een boek / ik

Ik krijg een boek voor mijn verjaardag.

2 Bas / naar een nieuwe school / gaat / na de vakantie

Bas gaat na de vakantie naar een nieuwe school.

3 Ingrid / gekocht / van haar spaargeld / een nieuwe fiets / heeft

Ingrid heeft van haar spaargeld een nieuwe fiets gekocht.

4 bereidt / met asperges / een heerlijke maaltijd / de kok

De kok bereidt een heerlijke maaltijd met asperges.

5 kookt / Lotte / voor haar moeder / één keer in de week

Lotte kookt één keer in de week voor haar moeder.

6 Maak een nieuwe zin door de zinsdelen in een andere volgorde te zetten.

1 Een doorsnee gezin / gebruikt / drie broden / per week.

Per week gebruikt een doorsnee gezin drie broden.

2 Ik / huur / een etage / in de binnenstad.

In de binnenstad huur ik een etage.

3 Ze / keek / me / quasi zielig / aan.

Quasi zielig keek ze me aan.

4 Gedurende zijn ziekte / lag / hij / in bed.

Hij lag in bed gedurende zijn ziekte.

5 Zij / is / uitgeput / van het fietsen.

Van het fietsen is zij uitgeput.

7

Maak zinnen met de zinsdelen.

Bedenk er zo veel mogelijk.

Kies uit: op de fiets | de meisjes | gaan | op vakantie | wij | vertrekken | morgen | naar school | naar Brabant | altijd | met de trein

Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijvoorbeeld:

— *De meisjes gaan op vakantie.*

— *Wij gaan morgen naar school.*

— *Wij vertrekken met de trein naar Brabant.*

— *Op vakantie gaan de meisjes altijd op de fiets.*

Hoofdstuk 9

Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het verdelen van een zin in zinsdelen.

1 Verdeel de zinnen in zinsdelen.

Gebruik schuine strepen.

- 1 Snorkelen/leer/je/in een zwembassin.
- 2 Je/kiest/een ondiep stuk.
- 3 Je ademhaling/moet/rustig/zijn.
- 4 Haren tussen je duikbril en je gezicht/kunnen/voor lekkage/zorgen.

2 Verdeel de zinnen in zinsdelen.

Onderstreep de persoonsvorm met rood en het onderwerp met groen.

- 1 Gisteren/zwommen/we/in een zwembassin.
- 2 We/kregen/les/van Klaas.
- 3 Ik/vond/het/eerst/doodeng.
- 4 Ik/lette/goed/op mijn ademhaling.
- 5 Vanaf dat moment/ging/het/een stuk beter.

3

Goed of fout?

1 De zinnen zijn verdeeld in zinsdelen. Maar klopt dat wel? Kies het goede antwoord.

	goed	fout
a In de berm / bloeien / klaprozen.	☒	☐
b Ik / schrijf / mijn naam op het formulier.	☐	☒
c Mijn vader / heeft / de rekening / voldaan.	☒	☐
d De verkeersregelaars / laten de auto's / stoppen.	☐	☒
e De kroning / was / een plechtige gebeurtenis.	☒	☐

2 Schrijf de foute zinnen over en zet de strepen op de goede plek.

Ik / schrijf / mijn naam / op het formulier.

De verkeersregelaars / laten / de auto's / stoppen.

.....

.....

4

Maak zinnen met de zinsdelen.

Zet de zinsdelen in een andere volgorde.

1 zitten / in de gouden koets / de koning en koningin

In de gouden koets zitten de koning en koningin.

2 achtervolgt / de politie / op de snelweg / de dieven

De politie achtervolgt de dieven op de snelweg.

3 ik / op een blaadje / mijn telefoonnummer / schrijf

Ik schrijf mijn telefoonnummer op een blaadje.

4 in de tuin / leest / een boek / mijn vader

Mijn vader leest een boek in de tuin.

5 de buren / een barbecue / vanavond / geven

De buren geven vanavond een barbecue.

5

Bedenk zinnen met de zinsdelen.

Maak ten minste zes verschillende zinnen met de zinsdelen.

Je mag er zelf ook zinsdelen bij verzinnen.

Kies uit: de jongens | hun slaapkamer | met dikke kleden aan | verlieten | in het holst van de nacht

Meerdere antwoorden mogelijk.

Ben jij al in beweging geweest?

Wat heb je geoeftend?

- Ik leer hoe ik een instructietekst schrijf.

Een instructie legt uit hoe je iets doet of maakt.

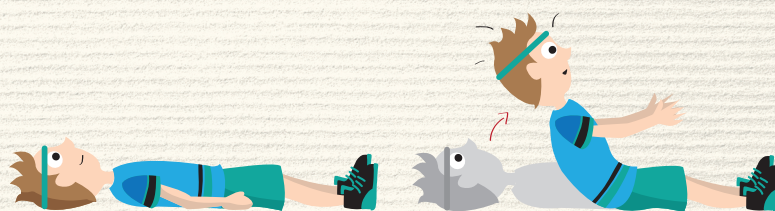
Boven aan een instructie staat altijd wat je nodig hebt.

Plaatjes maken een instructie duidelijker.

Een instructie is verdeeld in stappen, die in een logische volgorde staan. Elke stap begint met een werkwoord. Vaak zet je een cijfer voor de stap.

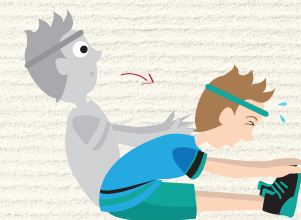
Buikspieroefening

Benodigdheden:
een matje om op te liggen

1 Ga gestrekt op de grond liggen.

2 Span eerst je buikspieren aan. Ga daarna rechtop zitten met gestrekte benen.

3

4

5

1 Maak de vragen.

1 Wat is een instructie?

Een tekst die uitlegt hoe je iets moet doen.

2 Wat is het doel van een instructie?

Dat je weet hoe je iets moet doen.

2 Kijk naar de plaatjes bij de instructie.

Vul in je eigen woorden in wat je moet doen bij deze oefening. Begin de zin steeds met een werkwoord.

.....

.....

.....

.....

.....

3 Welke zinnen passen in een goede instructie?

Kies de goede antwoorden.

- ☒ Buig zo ver mogelijk naar voren.
- ☐ Je moet je armen naar voren brengen.
- ☐ Raak je tenen aan nadat je overeind bent gaan zitten.
- ☒ Breng je armen naar voren.
- ☐ Let erop dat je naar voren buigt.
- ☒ Raak je tenen aan.
- ☐ Je moet natuurlijk wel je tenen aanraken.

4 Zet de stappen in de goede volgorde.

Hieronder staan stap 3 tot en met 5 van de instructie. Ze staan niet in de goede volgorde.

a Onderstreep de signaalwoorden.

- 1 Ga ten slotte langzaam liggen.
- 2 Buig vervolgens zo ver mogelijk naar voren. Raak dan je tenen aan.
- 3 Kom weer overeind. Blijf je armen gestrekt houden.

b Vul de goede volgorde in door de cijfers van de zinnen in te vullen.

De goede volgorde is zin 2, dan 3 en uiteindelijk 1.

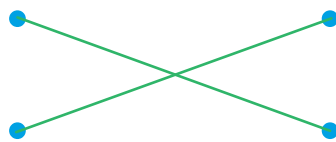
5 Welke zinnen horen bij elkaar?

Teken een lijn.

De betekenis is anders omdat de zinsdelen in een andere volgorde staan.

Ik doe deze oefening eerst met gewichten.

Deze oefening met gewichten doe ik eerst.

Daarna doe ik die andere oefening.

Daarna doe ik deze oefening zonder gewichten.

6 Bedenk een instructie.

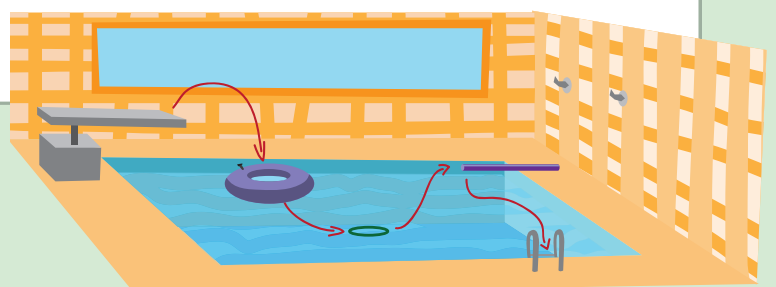

Kijk naar het plaatje hieronder. Schrijf een korte instructie over wat je moet doen.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijvoorbeeld:

- Spring van de duikplank door de band.*
- Zwem daarna naar de bodem en raap de ring op.*
- Zwem vervolgens naar de overkant van het bad en hang de ring aan de stok.*
- Zwem daarna naar de trap en ga het zwembad uit.*

Handwriting practice lines on page 31. The page contains 20 horizontal dotted lines for writing practice.

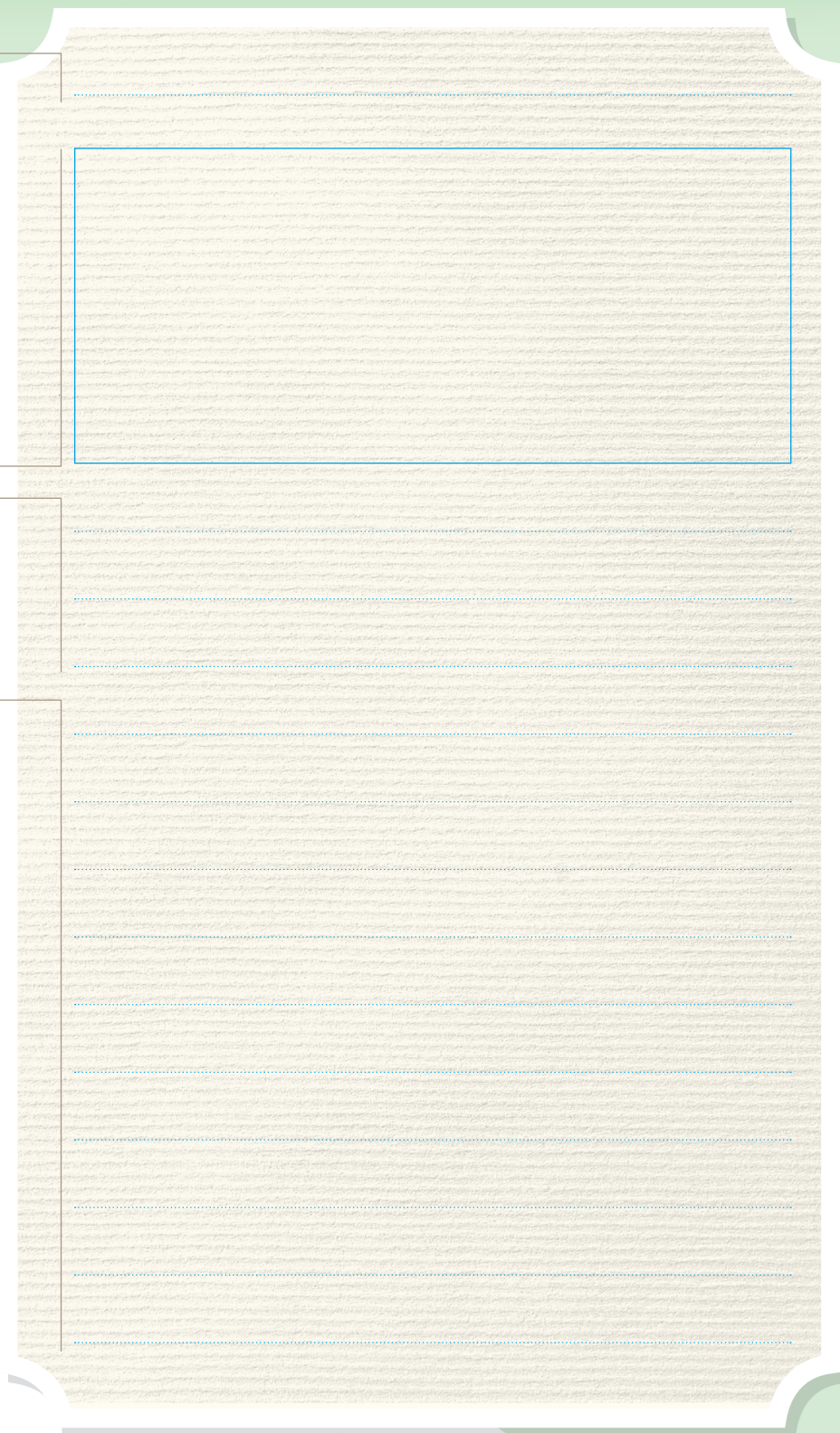
- Ik oefen het schrijven van een instructietekst.

Een instructie legt uit hoe je iets doet of maakt.

Plaatjes maken een instructie duidelijker.

Boven aan een instructie staat altijd wat je nodig hebt.

Een instructie is verdeeld in stappen, die in een logische volgorde staan. Elke stap begint met een werkwoord. Vaak zet je een nummer voor de stap.

1 Bekijk de tekstvakjes hoe je een instructie schrijft.

2 Bedenk zelf een oefening.

1 Schrijf in je eigen woorden op wat je bij die oefening moet doen.

Meerdere antwoorden mogelijk.

2 Maak een verdeling in ten minste drie stappen.

Stap 1:

Stap 2:

Stap 3:

3 Maak tekeningen van de stappen in het kader op de bladzijde hiernaast.

3 Schrijf de instructie.

Gebruik wat je hebt opgeschreven bij opdracht 2.
Begin steeds met een werkwoord.

Schrijftip

Gebruik signaalwoorden voor de volgorde. Bijvoorbeeld: dan, daarna, vervolgens, tot slot.

4 Ben je tevreden met je instructie?

Lees je instructie na. En let daarbij op het volgende:

- 1 Is de instructie zo geschreven dat hij ook kan worden uitgevoerd?
- 2 Kloppen de zinnen? Begint elke stap met een werkwoord?
- 3 Heb je signaalwoorden gebruikt om de volgorde te benadrukken?
- 4 Heb je alle woorden goed geschreven?
- 5 Verbeter je instructie, als dat nodig is.
- 6 Vul in of je wel of niet tevreden bent en waarom.

Meerdere antwoorden mogelijk.

5 Begrijpt je klasgenoot jouw instructie?

- 1 Laat de oefening uitvoeren door een klasgenoot.
- 2 Let op: je klasgenoot mag de tekening niet zien.
- 3 Jij leest de zinnen voor en hij doet de oefening.
- 4 Beantwoord daarna de vragen.
 - a Begreep je klasgenoot wat hij moest doen? Ja / Nee
 - b Voerde hij de oefening uit, zoals hij bedoeld was? Ja / Nee
 - c Voerde hij de oefening in de goede volgorde uit? Ja / Nee
 - d Had hij nog tips voor verbetering? Ja / Nee, namelijk

Meerdere antwoorden mogelijk.

6 Bedenk een instructie voor een knutselwerkje. Maak er ook een tekening bij.

Gebruik deze voorwerpen: vier stukken karton, twee stukjes touw, plakband en een schaar.
Je mag meer spullen gebruiken.

Hoofdstuk 9

Les 10

Taal verkennen

Dit kan ik nog

- Ik herhaal het herkennen en gebruiken van de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd en verleden tijd uit blok 3.

Dit kan ik nu

- Ik herhaal zinsdelen in een zin herkennen.
- Ik herhaal het verdelen van een zin in zinsdelen.

Dit kan ik nog

1 Lees de zinnen.

Onderstreep de persoonsvorm.
Kies of het persoonsvorm tt of vt is.

	tegenwoordige tijd (tt)	verleden tijd (vt)
1 Met school <u>gingen</u> wij naar een kathedraal.	☐	☒
2 Het <u>was</u> een reusachtig bouwwerk.	☐	☒
3 Mounir <u>durfde</u> niet mee naar de top.	☐	☒
4 Hij <u>heeft</u> last van hoogtevrees.	☒	☐
5 Maar zo <u>kon</u> hij wel een mooie foto maken.	☐	☒

2 Lees de zinnen.

Onderstreep de persoonsvorm.
Verander de persoonsvormen tt in vt en de persoonsvormen vt in tt.

- Wij hadden vandaag rekenles. hebben
- Die duurt in totaal altijd 45 minuten. duurde
- We moesten eerst de grootte van een blok schatten. moeten
- Daarna ging iedereen de hoogte van het blok meten. gaat
- Morgen volgt de toets van deze week. volgde

3 Welke persoonsvorm past in de zin?

Bedenk of het een persoonsvorm tt of vt moet zijn.

- 1 houden Milan *houdt* van vissen.
- 2 vangen Gisteren *ving* hij een grote snoek.
- 3 zijn Zijn ooms *zijn* visser van beroep.
- 4 vissen Zij *vissen* met hun boot op haring en kabeljauw.
- 5 mogen Vorig jaar *mocht* Milan met hen mee.

Dit kan ik nu

1 Schrijf de zinnen over en zet strepen tussen de zinsdelen.

- 1 In de kleedruimte is Maaïke haar tas kwijtgeraakt.

In de kleedruimte / is / Maaïke / haar tas / kwijtgeraakt.

- 2 Ik oefen de beenslag in het mooie nieuwe zwembassin.

Ik / oefen / de beenslag / in het mooie nieuwe zwembassin.

- 3 De zakenman voldoet zijn rekeningen aan de leverancier.

De zakenman / voldoet / zijn rekeningen / aan de leverancier.

- 4 De sporter heeft een prima conditie.

De sporter / heeft / een prima conditie.

- 5 Wij hadden een lekkage in het dak.

Wij / hadden / een lekkage / in het dak.

2

Lees de zinnen en zet strepen tussen de zinsdelen.

Onderstreep met groen het onderwerp en met rood de persoonsvorm.

- 1 De huilerige baby lag in zijn nieuwe kinderwagen.
- 2 Tijdens de ramadan eet Ahmed overdag niets.
- 3 Niels geniet van de lekkere hapjes en drankjes op het feestje.
- 4 Sinds vorige maand is zij vier kilo afgevallen.
- 5 De burgemeester van de stad hield een mooie toespraak.

3

Maak een andere zin met de zinsdelen.

- 1 Op de website / heb / ik / alle informatie / gevonden. *Ik heb alle informatie op de website gevonden. / Alle informatie heb ik op de website gevonden.*
- 2 De brandweerman / kijkt / opgelucht | om zich heen. *Opgelucht kijkt de brandweerman om zich heen.*
- 3 De kinderen / logeren / een week / bij hun grootouders. *Een week logeren de kinderen bij hun grootouders. / Bij hun grootouders logeren de kinderen een week.*
- 4 Ik / vind / dat / een originele opmerking. *Dat vind ik een originele opmerking. / Een originele opmerking vind ik dat.*
- 5 De leerkracht / corrigeert / de hele dag / proefwerken. *De hele dag corrigeert de leraar proefwerken.*

Hoofdstuk 10

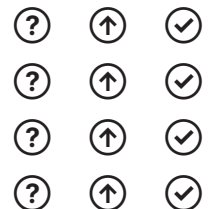
Doelenkaart

Hoe gaat het?

- ? Ik moet het nog leren.
- ↑ Ik moet het nog oefenen.
- ✓ Ik kan het!

Spreeken en luisteren

- Ik kan een monoloog houden.
- Ik kan de goede toon kiezen voor het vertellen van een raadsel.
- Ik kan hoofd- en bijzaken onderscheiden.
- Ik kan informatie uit een luistertekst halen die niet verteld wordt.

Woordenschat

- Ik ken de betekenis van 45 nieuwe woorden.

Lezen

- Ik kan de opbouw van een raadsel herkennen.
- Ik kan verwijzingen in een tekst herkennen.
- Ik kan aangeven hoe een tekst verbeterd kan worden.

Taal verkennen

- Ik kan persoonlijke voornaamwoorden herkennen en gebruiken.
- Ik weet dat een persoonlijk voornaamwoord op verschillende manieren in een zin gebruikt kan worden.

Schrijven

- Ik kan een beschrijving schrijven.

Hoofdstuk 10

Les 1

Spreken en luisteren

- Ik leer een monoloog houden.
- Ik leer de goede toon kiezen voor het vertellen van een raadsel.

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Kijkwoorden

de luchthaven

de mummie

de nooduitgang

de piramide

de sfinx

Leeswoorden

de beschaving: cultuur; de ontwikkeling van een volk op het gebied van techniek, kunst, wetenschap en wetten
Egypte was vijfduizend jaar geleden al ontwikkeld en is dus een van de oudste beschavingen.

in de put zitten: treurig en teleurgesteld zijn
De makers zaten in de put, want de kinderen kozen steeds maar niet voor de zwembroekkist.

in de wolken zijn: heel erg vrolijk zijn
De kinderen zijn in de wolken als ze weten dat ze naar Egypte gaan.

de lichaamstaal: wat je zonder woorden zegt door hoe je je beweegt, hoe je kijkt, staat of zit
De kinderen zeggen niets, maar Tineke ziet aan hun lichaamstaal wat ze kiezen.

de mensheid: alle mensen op de wereld
De geschiedenis van Egypte is al zo oud als die van de mensheid zelf.

Weetwoorden

balsemen
bovendien
de grafkamer
de grijs
gunnen

het is hoog tijd
de historie
klaarspelen
de opluchting
het paspoort

De kist met de zwembroek

1 Bekijk de afbeelding.

2 Maak de vragen.

1 Welke kist hebben de kinderen gekozen?

☐ de kist met klompen

☒ de kist met de zwembroek

2 Wat denk je dat deze keer de opdracht is?

De opdracht is *Meerdere antwoorden mogelijk*.....

3 Luister en kijk naar het verhaal.

4 Vertel een raadsel.

1 Schrijf zelf een raadsel of kies een raadsel van het printblad.

2 Lees je raadsel en geef de woorden aan die jij belangrijk vindt.

3 Bedenk hoe je het raadsel wilt vertellen. Bedenk ook waar je een stilte laat vallen. Oefen dat een paar keer voor jezelf.

4 Vertel je raadsel aan de klas. Let ook op je lichaamstaal.

Meerdere antwoorden mogelijk.....

.....

.....

.....

.....

Spreektip

- Kijk je publiek aan.
- Vertel duidelijk en rustig.
- Kies de goede toon.
- Verklap het antwoord pas na een korte stilte.

5

Wat hoort bij elkaar?

Teken een lijn.

de historie

de luchthaven

het paspoort

de grijns

de nooduitgang

de beschaving

de lichaamstaal

de extra deur waardoor je nog weg kan

de geschiedenis

het reisdocument waarin staat wie je bent

de cultuur van een volk

de plaats waar vliegtuigen opstijgen en landen

wat je zonder woorden zegt door hoe je kijkt of beweegt

de spottende lach op je gezicht

6

Schrijf zelf twee raadsels.

Vul ook het antwoord erbij in.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 10

Les 2

Spreken en luisteren

- Ik leer hoofd- en bijzaken onderscheiden.
- Ik leer informatie uit een luistertekst halen, die niet verteld wordt.

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1 Luister naar het verhaal.

2 Is het hoofd- of bijzaak in het verhaal?

Kies het goede antwoord.

	hoofdzaak	bijzaak
1 'Wordt het de kist met de zwembroek of de kist met de houten klompen?'	☒	☐
2 Tineke kijkt de kinderen één voor één aan.	☐	☒
3 'Jullie gaan dus naar ... Egypte, het land van de farao's.'	☒	☐
4 Zo in het voorjaar kan het al dertig graden worden.	☐	☒
5 Alle opdrachten moeten goed zijn en het raadsel moet opgelost worden.	☒	☐

3 Lees de zinnen. Wat bedoelt de spreker ermee?

- 1 Tineke zegt: 'Pfff, dat zal een opluchting zijn voor de makers van *Kies je Kist!*'

Tineke bedoelt: *Zij hadden de reis al een poos*

voorbereid en na drie keer gaat hij eindelijk door.

- 2 Romeo zegt: 'Huh, nu klink je wel erg op zijn Henks.'

Romeo bedoelt: *Tineke praat nu net zo chic als Henk.*

- 3 Tineke zegt: 'En *Kies je Kist!* zou *Kies je Kist!* niet zijn als jullie op het vliegveld niet een voorkeursbehandeling te wachten staat.'

Tineke bedoelt: *De programmamakers zorgen altijd heel goed voor hun kandidaten.*

4

Welk woord past in de zin?

Kies uit: de grafkamers | de mensheid | de sfinx |
de mummies | de piramides | balsemen | bovendien

- 1 Op het plaatje zie je *de piramides* in Egypte.
- 2 Daarvoor staat *de sfinx* in al zijn pracht en praal.
- 3 De toeristen bezoeken binnen *de grafkamers*.
- 4 De gids vertelt waarom mensen de dode lichamen *balsemen*.
- 5 De bezoekers zien ook hoe *de mummies* bewaard worden.
- 6 *bovendien* zien ze veel waardevolle schatten.
- 7 Die zijn bijna even oud als *de mensheid* zelf.

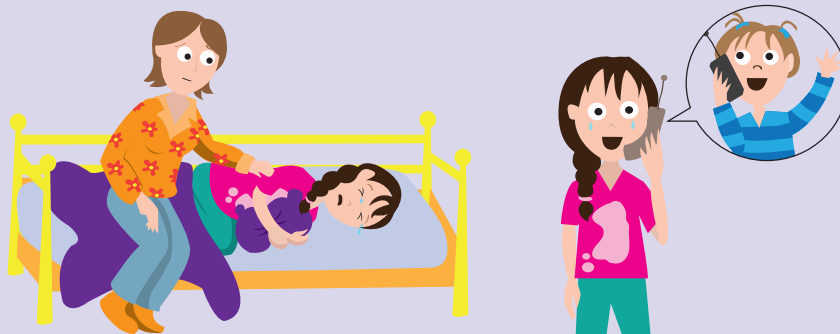
5

Welk woord past bij de omschrijving?

Kijk naar de vetgedrukte woorden.

Kies uit: klaarspelen | in de put zitten | het is hoog tijd | de opluchting | gunnen | in de wolken zijn

- 1 Britt ligt op haar bed en **is erg verdrietig**. *in de put zitten*
- 2 Ze heeft ruzie met Fleur en zij deed heel lelijk tegen haar. Nu wil ze het weer goedmaken, maar hoe moet ze dat **voor elkaar krijgen**? *klaarspelen*
- 3 Haar moeder zegt: '**Het is hard nodig** dat je haar gaat bellen.' *het is hoog tijd*
- 4 'Hallo Fleur, je spreekt met Britt. Sorry dat ik zo jaloers was en het niet **goed vond** dat jij met Iris naar de stad ging.' *gunnen*
- 5 'Ik **ben superblij** dat je mij opbelt, Britt. *in de wolken zijn*
- 6 Wat **een geruststelling** dat wij nog steeds vriendinnen zijn!' *de opluchting*

6

Maak vier goede zinnen.

Kies twee woorden uit opdracht 4 en twee woorden uit opdracht 5. Maak met elk woord een nieuwe zin.

Opdracht 4: de piramides | de sfinx | de grafkamers | balsemen | de mummies | bovendien | de mensheid

Opdracht 5: in de wolken zijn | in de put zitten | het is hoog tijd | gunnen | klaarspelen | de opluchting

Meerdere antwoorden mogelijk.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hoofdstuk 10

Les 3

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 15 nieuwe woorden.

Lezen

- Ik leer de opbouw van een raadsel herkennen.
- Ik leer verwijzingen in een tekst herkennen.

Kijkwoorden

de brancard

de duintop

het helmgras

de leesbril

de schedel

Leeswoorden

bedrukt: somber en treurig

De vrouw kijkt met een bedrukt gezicht naar de brand.

de brandstichting: het expres maken van vuur zodat er brand komt

De politie zoekt uit of het ging om brandstichting.

het duinlandschap: natuurgebied bij zee met duinen (zandheuvels)

De vrouw kijkt uit over het duinlandschap.

de storing: het even niet goed werken van een apparaat
Er hangt een bordje met 'storing' op de automaat die niet werkt.

verwonden: een wond bij iemand maken

De automaat valt om en verwondt een man aan zijn hoofd.

Weetwoorden

bestuderen

de breuk (schedel)

de geliefde

spontaan

uitbreken

Tip

Een onbekend woord?

- Bedenk de betekenis. Gebruik het woord zelf en de context van het woord.
- Twijfel je? Vraag de betekenis aan iemand die het wel weet.
- Controleer of de betekenis in de tekst past.

De duinbrand

Op een zonnige dag **breekt** er brand **uit** in de duinen. De brandweer begint meteen met blussen in **het duinlandschap**.

Een brandweerman ziet een vrouw staan boven op een **duintop**. Ze kijkt met een **bedrukt gezicht** naar de brand. In haar hand klemt ze een boekje met foto's van bloemen en planten en een **leesbril**.

De brandweerman informeert of de vrouw iets met de brand te maken heeft.

De vrouw schudt haar hoofd. 'De brand moet **spontaan** zijn ontstaan,' zegt ze. 'Ik heb niks gedaan, ik was gewoon duinplanten aan het **bestuderen**. Er bloeien hier bijzondere bloemen en een zeldzaam soort **helmgras**.'

Spreekt de vrouw de waarheid, denk je? Hoe is de brand ontstaan?

Oplossing:

De brandweer en politie zoeken uit wat er is gebeurd. En wat blijkt? Het ging inderdaad om **brandstichting**. De vrouw heeft de brand niet aangestoken, maar ze heeft hem wel veroorzaakt. Ze werd slaperig en is in een duinpan gaan liggen. Haar leesbril legde ze naast zich neer. De felle zonnestralen vielen door de brillenglazen op het droge struikgewas. De dorre struikjes vlogen in brand.

Ziekenbezoek

Een man gaat op bezoek bij zijn **geliefde** in het ziekenhuis. Ze heeft een ernstige ziekte aan haar hart.

Voordat hij de kamer van zijn vrouw binnengaat, wil hij een koek uit de automaat halen. Even later ligt hij zwaargewond aan zijn hoofd op een **brancard**. Wat is er gebeurd?

Oplossing:

De automaat heeft **storing**. De man heeft geld in de automaat gedaan voor de koek. De koek komt er niet uit en het geld komt niet terug. De man wordt kwaad en schopt tegen de automaat aan. Hij schopt zo hard dat de automaat omvalt. De automaat **verwondt** de man aan zijn hoofd en hij loopt een **breuk** in zijn **schedel** op.

1 Bekijk de teksten.

Bedenk wat je nu al weet. Lees daarna de teksten.

2 Maak de vragen.

1 Wat voor soort teksten zijn het?

Het zijn raadsels.

2 Hoe is de opbouw van elke tekst?

Titel, gebeurtenis met vraag, oplossing.

3 Voor wie zijn de teksten geschreven?

Voor iedereen die raadsels leuk vindt en ze wil oplossen.

4 Welke bedoeling heeft de schrijver met deze teksten?

De lezer vermaken en aan het denken zetten.

3 Bekijk de plaatjes en maak de vragen.

1 Welke vijf blauwe woorden uit de tekst zie je terug in het plaatje bij het eerste raadsel?
Kies de goede antwoorden.

☐ brandstichting

☒ het duinlandschap

☒ de duintop

☒ de leesbril

☐ breekt uit

☐ spontaan

☒ bestuderen

☐ bedrukt gezicht

☒ helmgras

2 Waarom is het belangrijk dat je ziet dat de vrouw een leesbril heeft?

Omdat je anders de oorzaak van de brand niet kunt weten.

3 Hoe weet jij dat de automaat kapot is?

Er staat 'storing' op de automaat.

4 Waarom is het belangrijk dat je weet dat de automaat kapot is?

Anders weet je niet waarom de man tegen de automaat schopte.

4 Welke informatie zet je op het verkeerde spoor?

- 1 Kies één van de teksten.
- 2 Vul in welke informatie je op het verkeerde spoor zet en leg uit waarom.

In tekst staat

.....

Ik zou dan kunnen denken dat *Meerdere antwoorden mogelijk.*

.....

5 Welk woord past erbij?

Teken een lijn.

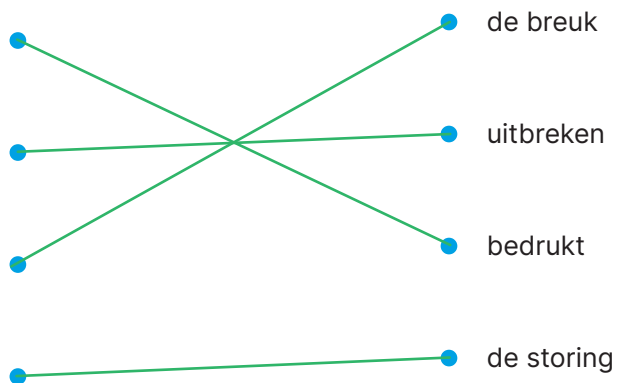
In elke zin staan twee betekenissen van één woord.

Je kunt zo kijken **of** je versiert kaartjes met mooie letters.

Je haalt een steen uit de muur **of** je kunt ontsnappen uit de gevangenis.

Dan is de verkering uit **of** het is zichtbaar op een foto van de schedel.

Het kan in een apparaat zitten **of** je hoort het in een weerbericht.

6 Maak een verhaaltje van een van de raadsels.

Verander de tekst.

Meerdere antwoorden mogelijk.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hoofdstuk 10

Les 4

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen

- Ik leer de opbouw van een raadsel herkennen.
- Ik leer aangeven hoe een tekst verbeterd kan worden.

De overval

Een als **zakenman** verklede dief komt een winkel binnen. Hij loopt onmiddellijk naar de kassa en schiet daar met een pistool in de lucht. Alle klanten laten zich op de grond vallen. De dief zegt dat ze rustig moeten blijven. Alvorens de dief geld **eist**, geeft de verkoper achter de kassa hem al een enorme stapel **bankbiljetten**. Wat is zijn **motief**?

Oplossing:

De verkoper en de dief zijn vrienden. Ze hebben deze **ontmoeting gepland** en **zich goed voorbereed**. De verkoper heeft een **schuld** bij zijn vriend **met een waarde van** vijftienduizend euro. Vandaag moet hij die **lening** terugbetalen. Ze doen alsof het een overval is. Zo hoeft de verkoper de schuld niet zelf te betalen.

bevelen dat iets gebeurt
de reden

hoeveelheid geld
bepaald bedrag
bestaand uit een
klaar voor bent
zorgen dat je ergens

1 Lees de tekst *De overval*.

2 Is het waar of niet waar? Kies het goede antwoord.

	waar	niet waar
1 Deze tekst is een verslag van een overval.	☐	☒
2 De tekst is bedoeld voor kinderen tot acht jaar.	☐	☒
3 De lezer moet achter het goede antwoord op de vraag zien te komen.	☒	☐
4 De dief weet de weg in de winkel.	☒	☐
5 De verkoper gaf het geld, nadat de dief het hem gevraagd had.	☐	☒
6 In de gebeurtenis kon je lezen dat de verkoper en de dief elkaar kenden.	☐	☒
7 De foto is belangrijk voor het oplossen van het raadsel.	☐	☒
8 Uit de gebeurtenis kun je afleiden dat de verkoper een schuld heeft.	☐	☒

3 In welke volgorde horen de woorden?

Een raadsel bestaat uit meerdere stukken.
Vul de nummers 1 tot 4 in.

- 3 de vraag
- 1 de titel
- 4 de oplossing
- 2 de gebeurtenis

4 Welk woord past in de zin?

Zet het woord op de goede plek.

Kies uit: zakenman | bankbiljet | ontmoeting | prepareren | lening | schuld | waarde

- 1 De klant betaalt de aankoop met een ... van € 50.
- 2 Zij heeft een armband met een ... van wel € 10.000.
- 3 Voor het kopen van een huis sluit je bij de bank een ... af.
- 4 De ... verdient veel geld met zijn nieuwe product.
- 5 Hun ... is nu al opgelopen tot een bedrag van € 5000.
- 6 Zij spraken een ... af om elkaar te leren kennen.
- 7 Vorige maand begonnen zij zich te ... op deze overval.

1	b	a	n	k	b	i	j	e	³ t	
2	w	a	a	r	d	⁵ e				
3	l	e	n	⁴ i	n	g				
4	z	a	k	e	n	m	a	n		
5	s	c	h	u	l	d				
6	² o	n	t	¹ m	o	e	t	i	n	g
7	p	r	e	p	a	r	e	r	e	n

Kijk naar de nummers in de hokjes. Vul de ontbrekende letters in:

¹ m	² o	³ t	⁴ i	⁵ e	⁶ f
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Je leest het woord *motief*. Maak een zin met dat woord.

5 Welk woord hoort erbij?

Teken een lijn.

verlangen – dringend vragen – vorderen

het vuur – de opzet – de schade

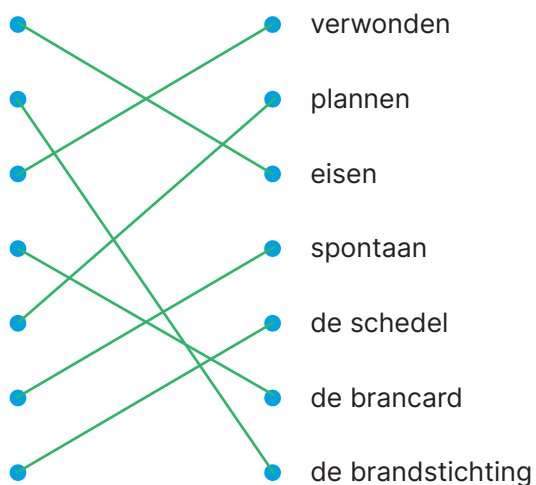
pijn doen – de wond – bezeren

het vervoermiddel – de ambulance – het ongeluk

het werk – de volgorde bepalen – vooruitdenken

in een opwelling – vanzelf – zomaar opeens

botten – geraamte – op het hoofd

6 Maak een tekening van de situatie in de winkel tijdens de overval.

Ter beoordeling van de leerkracht.

Ben jij al in beweging geweest?

Wat heb je geoefend?

.....

.....

.....

Hoofdstuk 10

Les 5

Woordenschat

Dit kan ik nog

- Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu

- Ik herhaal woorden uit les 1, 3 en 4.

Dit kan ik nog

1 Welk woord past bij het plaatje?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: de ledematen | de antenne | de ribbenkast | de helling | de kathedraal | de nok | het bouwwerk

: *de ledematen*

: *de antenne*

: *het bouwwerk*

: *de nok*

: *de kathedraal*

2 Welk woord past in de zin?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: de constructie | tieren | de deelname | verroeren | gokken | ijzel | te gast

1 Als iemand heel boos schreeuwt, dan is hij aan het *tieren*.

2 De manier waarop iets in elkaar zit, is *de constructie*.

3 Als je ergens op bezoek bent, dan ben je ergens *te gast*.

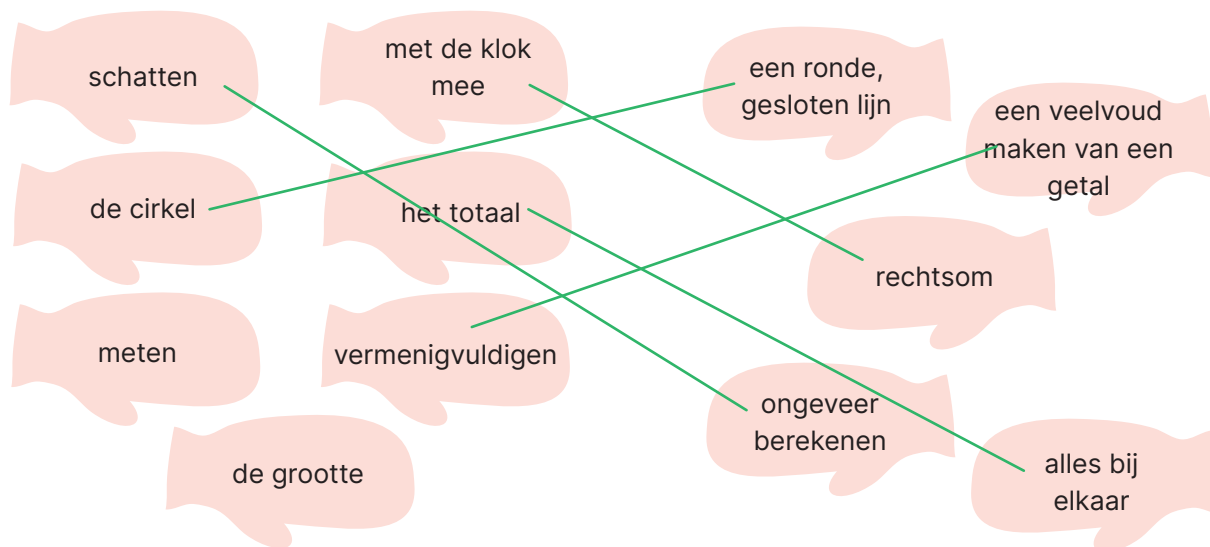
4 Als je het antwoord niet weet, mag je ook *gokken*.

5 Als iemand zich verstopt heeft, dan moet hij zich vooral niet *verroeren*.

3

Welk woord betekent hetzelfde?

Teken een lijn.

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Dit kan ik nu

1

Welk woord hoort bij de omschrijving?

Teken een lijn.

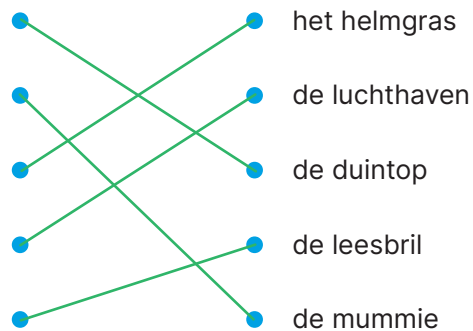
Het hoogste punt van een natuurgebied bij de zee.

Een gebalsemd mens uit de oude beschaving.

De beplanting die het zand van de duinen vasthoudt.

Hier verzamelen zich de passagiers voor vliegreizen.

Een hulpmiddel om teksten beter te kunnen lezen.

2

Welk woord past in de zin?**Let op:** je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: het duinlandschap | de lichaamstaal | de mensheid |
de beschaving | de brandstichting | verwond | bedrukt

In de krant stond een groot artikel over *de brandstichting*

in het natuurgebied. Hierdoor is een deel van

het duinlandschap verwoest. De brand heeft ook dieren

verwond. Bij het artikel stond een foto waarop je aan

de lichaamstaal van de brandweermannen kunt zien hoe erg zij dit vinden.

Ze stonden met een *bedrukt* gezicht te kijken naar het verbrande helmgras.

3

Welk woord hoort in de zin?

De blauwe woorden staan in de verkeerde zin.

Vul het goede woord achter de zin in.

1 De man **de ontmoeting** op zijn kamer. *prepareert zich*

2 Hij stopt **de zakenman** netjes in de koffer. *de bankbiljetten*

3 Dan stapt **de schuld** in zijn auto. *de zakenman*

4 Hij rijdt naar de plaats van **prepareert zich**. *de ontmoeting*

5 Eindelijk kan hij nu **de bankbiljetten** aflossen. *de schuld*

Hoofdstuk 10

Les 6

Taal verkennen

- Ik herhaal het herkennen en gebruiken van persoonlijke voornaamwoorden.
- Ik leer dat een persoonlijk voornaamwoord op verschillende manieren in een zin gebruikt kan worden.

Uitbreiding: persoonlijk voornaamwoord

Een **persoonlijk voornaamwoord** is een verwijswoord.
Het verwijst naar één of meerdere personen of naar iets.

De brandweerman is moe. → **Hij** heeft hard gewerkt.
Erik en Saïd willen voetballen. → **Zij** gaan naar het veldje.

Je kent al de **persoonlijke voornaamwoorden**: ik, jij, je, hij, zij, ze, het, wij, we, jullie, zij, ze.

Maar er zijn er nog meer: **mij, jou, u, hem, haar, ons, hun/hen**.

De leerkracht zwaait naar **de koning**. → De leerkracht zwaait naar **hem**.
De agent rent achter **de jongens** aan. → De agent rent achter **hen** aan.
Linde komt **Esther** tegen in het park. → Linde komt **haar** tegen in het park.

1 Bekijk het uitlegblokje.

2 Wat is het persoonlijk voornaamwoord?

Onderstreep het goede antwoord.

- 1 Tineke zegt: 'Romeo, zeg maar welke kist het wordt.'
- 2 Zij hoopten al dat de kinderen die kist zouden kiezen.
- 3 Wel het raadsel oplossen, pas dan verdienen jullie veel geld.
- 4 Sjoerd roept: 'Die uitdaging gaan we aan.'
- 5 Hij brengt de kinderen naar de luchthaven.
- 6 Zij heeft ook voor alle paspoorten gezorgd.

3 Wat zijn de persoonlijke voornaamwoorden?

Onderstreep in elke zin twee goede woorden.

- 1 Zij heeft een jurk gekocht. Die jurk staat haar prachtig.
- 2 Ik heb de bloemen in de vaas gezet. Die bloemen zijn van mij.
- 3 Jullie mogen door de nooduitgang. Daar staat een taxi klaar voor jullie.
- 4 Wij wonen op de boerderij. Die boerderij is van ons.
- 5 Hij gaat snorkelen. De verkoper verkoopt hem een zwembroek.

4 Lees de twee zinnen.

- 1 Schrijf het persoonlijk voornaamwoord van de tweede zin op.
- 2 Vul in naar welke woorden van de eerste zin het verwijst.

- a Mijn vader werkt op de luchthaven. Hij controleert de paspoorten.

hij..... is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar mijn vader.....

- b De piramide en de sfinx zijn prachtig. Zij worden bezocht door toeristen.

zij..... is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar de piramide en de sfinx.....

- c Ik kan de letters niet scherp zien. Die leesbril is niet goed voor mij.

mij..... is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar ik.....

- d Lieve paps en mams, gefeliciteerd! Jullie zijn vijftien jaar getrouwd.

jullie..... is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar lieve paps en mams.....

- e Kelly krijgt vijf euro van oma. Zij stopt het bankbiljet in haar spaarpot.

zij..... is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar Kelly.....

5

Wat is het persoonlijk voornaamwoord en naar welke woorden verwijst het?

Voorbeeld: De schilder praat met de klant. De schilder praat met hem.

1 De zakenman ziet de verkoper. De zakenman ziet hem.

hem is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar de verkoper.

2 De man gaf bloemen aan zijn vriendin. De man gaf haar bloemen.

haar is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar zijn vriendin.

3 Jij kunt er niets aan doen. Die storing ligt niet aan jou.

jou is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar jij.

4 De kaartjes zijn uitverkocht, mevrouw. Er zijn helaas geen kaartjes meer voor u.

u is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar mevrouw.

5 Vader geeft Hamid en zijn vriendje een koek. Vader geeft hun een koek.

hun is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar Hamid en zijn vriendje.

6

Maak vijf zinnen met persoonlijke voornaamwoorden.

Gebruik: je | u | ze | we | het

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 10

Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van persoonlijke voornaamwoorden.

1 Lees het verhaal. Onderstreep de persoonlijke voornaamwoorden.

Tineke zegt: 'Kinderen, jullie gaan naar Egypte.
De taxi staat al klaar. Zie je die chauffeur?
Hij houdt de deur al open.' 'Maar dan moet ik
mijn koffer nog inpakken,' zegt Nina. ' Jij hebt een heel
lieve moeder hoor. Zij heeft alle koffers ingepakt.
Ze staan op de luchthaven klaar. Natuurlijk hadden
wij het allemaal al geprepareerd!'

2 Lees de zin. Schrijf op wat het persoonlijk voornaamwoord is en naar welke woorden het verwijst.

Voorbeeld: De verkeersregelaars hebben hesjes aan. Zij zijn goed te zien.
zij is het persoonlijk voornaamwoord → **de verkeersregelaars**.

1 De kandidaat heeft een grijns op zijn gezicht. Het antwoord is makkelijk voor hem.

hem is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar de kandidaat.

2 We rijden langs een ongeluk. Het ziet er ernstig uit.

het is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar een ongeluk.

3 Theo en Sem, pas toch op! Jullie gooien zomaar die fiets om.

jullie is het persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst naar Theo en Sem.

3

Vul van elke zin het persoonlijk voornaamwoord in.

Voorbeeld: Zij dansen op de muziek. → Zij.

- 1 Jij kunt morgen niet komen. *Jij*
- 2 Wij gaan kamperen. *Wij*
- 3 Luister maar niet naar hem. *hem*
- 4 Zij lust heel graag ijs. *Zij*

4

Vervang de blauwe woordgroep. Gebruik een persoonlijk voornaamwoord.

Voorbeeld: Zij zwaaien naar **de mensen**.
Zij zwaaien naar **hen**.

- 1 Hij geeft de ballon aan **het meisje**.

Hij geeft de ballon aan haar.

- 2 Zij koopt een boek voor **haar broer**.

Zij koopt een boek voor hem.

- 3 Zij lachen om **Max en Niek**.

Zij lachen om hen.

- 4 Hij verkoopt eieren aan **mij en mijn moeder**.

Hij verkoopt eieren aan ons.

Ben jij al in beweging geweest?

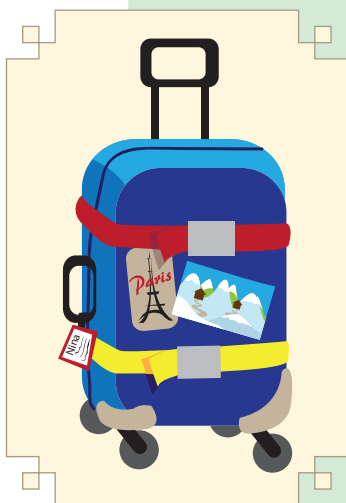
Wat heb je geoefend?

Hoofdstuk 10

Les 8

Schrijven

- Ik leer hoe ik een beschrijving schrijf.

In een beschrijving vertel je precies hoe iets of iemand eruitziet. Je geeft in een beschrijving vooral antwoord op vragen die beginnen met hoe, wat en waar.

Nina gaat voor het programma *Kies je Kist!* op reis naar Egypte. Wat blijkt nu op het vliegveld in Egypte? De koffer van Nina is kwijt. Tineke kent de koffer niet en vraagt hoe hij eruitziet. De moeder van Nina beschrijft de koffer aan haar.

In de beschrijving lees je **hoe** iets eruitziet.

De koffer is blauw en ik heb er een rode en gele band omgedaan. Daardoor blijft hij goed dichtzitten. Hij heeft vier wielen en twee handvatten.

In de beschrijving lees je **wat** je ermee kunt doen.

Eén handvat om de koffer te dragen en één om de koffer op zijn wieltjes vooruit te trekken.

In de beschrijving gebruik je signaalwoorden zoals **dus**.

Je hoeft dus niet steeds te tillen met die zware koffer.

In de beschrijving lees je van **wie** het is.

Ik heb op het label eerst Nina's naam geschreven en toen de naam van haar hotel.

In de beschrijving staan dingen die extra opvallen en ook **waar** die dingen zitten.

Op de koffer zitten twee stickers: één van de Eiffeltoren en één uit Oostenrijk.

1 Lees de beschrijving en de toelichtingen.

2 Maak de vragen.

1 Wat wordt er beschreven?

De koffer van Nina.

2 Wie geeft die beschrijving?

De moeder van Nina.

3 Wat is het doel van deze beschrijving?

Dat Tineke veel beter weet welke koffer ze moet zoeken.

3 Welke kenmerken helpen om Nina's koffer zo snel mogelijk terug te vinden?

Kies de goede antwoorden.

☐ De koffer is blauw.

☒ De koffer is blauw en heeft een rode en gele band.

☐ De koffer heeft vier wielen en twee handvatten.

☒ Nina's naam en de naam van haar hotel staan op het label.

☒ Op de koffer zit een sticker van de Eiffeltoren en één uit Oostenrijk.

☐ Op de koffer zitten stickers.

4 Waarom is dit niet de koffer van Nina?

Kijk goed naar het plaatje.

Vul ten minste vijf dingen in die anders zijn:

Het is een rode koffer in plaats van een blauwe koffer.

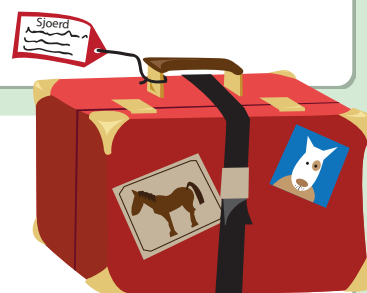
De koffer heeft één zwarte band erom in plaats van twee gekleurde.

Deze koffer heeft geen wielen.

Hij heeft maar één handvat.

De naam van Sjoerd staat op het label.

Er zitten wel twee stickers op, maar met andere afbeeldingen.

5

Kies het goede antwoord.

	waar	niet waar
1 Bij een beschrijving hoort een titel.	☐	☒
2 In een beschrijving staan de dingen die opvallen.	☒	☐
3 In een beschrijving noem je altijd eerst de kleuren.	☐	☒
4 Een beschrijving kan ook over een persoon of situatie gaan.	☒	☐
5 In een beschrijving is en vaak een signaalwoord.	☒	☐

6

Beschrijf wat ze doet, wat ze zegt en hoe ze kijkt.

De moeder van Nina *Meerdere antwoorden mogelijk.*

Handwriting practice lines on page 67. The page contains 20 sets of horizontal dotted lines for writing practice.

Hoofdstuk 10

Les 9

Schrijven

- Ik oefen het schrijven van een beschrijving.

In een beschrijving vertel je precies hoe iets of iemand eruitziet. Je geeft in een beschrijving vooral antwoord op vragen die beginnen met *hoe, wat en waar*.

Romeo en Sjoerd hebben gisteren bij Klaas leren snorkelen in het zwembad. Maar ze ontdekken vandaag dat zij hun zwemtassen met alle spullen erin in de kleedkamer hebben laten staan. Voor hun reis naar Egypte hebben zij die natuurlijk wel nodig. Ze bellen Klaas op om te vragen of hij de zwemtassen wil zoeken en bij de kassa kan zetten. De jongens komen ze dan vanmiddag ophalen. Dat wil Klaas natuurlijk voor ze doen. Hij vraagt aan de jongens om hun zwemtassen met spullen te beschrijven.

De zwemtas van Sjoerd

1 Je gaat straks één van de twee zwemtassen beschrijven. Welke kies je?

Kijk goed naar de tas van Romeo en van Sjoerd.

☐ de zwemtas van Romeo

☐ de zwemtas van Sjoerd

2 Lees de vragen en vul je antwoord in.

- 1 Hoe ziet de zwemtas eruit? *Bijvoorbeeld: welke kleur de zwemtas heeft en wat voor model het is.*
- 2 Hoe ziet de zwembroek eruit? *Bijvoorbeeld: welke kleur de zwembroek heeft, wat het model is en wat voor print er op staat.*
- 3 Welke spullen zie je? *Bijvoorbeeld: een duikbril en een snorkel.*
- 4 Wat kun je nog meer vertellen? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

3 Beschrijf de zwemtas.

Gebruik je aantekeningen van opdracht 2.

Meerdere antwoorden mogelijk.

4 Lees je beschrijving van opdracht 3 na.

Beantwoord de volgende vragen met ja of nee.

Heb je één of meer keer nee ingevuld? Bedenk dan wat je zou kunnen verbeteren aan je beschrijving van de zwemtas.

	ja	nee
1 Klopt je beschrijving precies met het plaatje?	☐	☐
2 Staat alles erin wat je kunt vertellen over de zwemtas?	☐	☐
3 Heb je enkele signaalwoorden gebruikt in je beschrijving?	☐	☐
4 Staan alle leestekens op de goede plek in je beschrijving?	☐	☐
5 Weet je zeker dat je alle woorden goed hebt geschreven? Zoek het woord anders op.	☐	☐

5 Ruil je beschrijving met je klasgenoot.

Lees elkaars beschrijving.

Bespreek de vragen en verbeter als het nodig is.

- 1 Door welke dingen in de beschrijving weet je om welke zwemtas het gaat?
- 2 Welke dingen zou jij anders beschrijven?
- 3 Staan er in de beschrijving nog leestekens die verbeterd moeten worden?
- 4 Zijn alle woorden goed geschreven?

6 Beschrijf je eigen zwemkleding.

Stel jezelf de hoe-, wat- en waar-vraag.

Meerdere antwoorden mogelijk.

7 Maak een tekening bij de beschrijving van opdracht 6.

Ter beoordeling van de leerkracht.

Hoofdstuk 10

Les 10

Taal verkennen

Dit kan ik nog

- Ik herhaal drie manieren om de persoonsvorm in een zin te vinden uit blok 3.

Dit kan ik nu

- Ik herhaal het herkennen en gebruiken van persoonlijke voornaamwoorden en dat een persoonlijk voornaamwoord op verschillende manieren in een zin gebruikt kan worden.

Dit kan ik nog

1 Zoek de persoonsvorm.

Verander het onderwerp van enkelvoud naar meervoud, of andersom. Onderstreep de persoonsvorm.

1 Je trekt deze jurk aan.

Nieuwe zin: Jullie trekken deze jurk aan.

2 Ik vind hem maar een beetje mooi.

Nieuwe zin: Wij vinden hem best mooi hoor.

3 Ik heb hem voor je gekocht.

Nieuwe zin: Wij hebben hem voor je gekocht.

4 Je vriendinnen vinden hem vast heel leuk.

Nieuwe zin: Je vriendin vindt hem vast wel leuk.

5 We zoeken wel een nieuwe.

Nieuwe zin: Ik zoek wel een nieuwe.

2 Wat is de persoonsvorm?

Onderstreep het goede antwoord.

1 De reisleader kondigde het vertrek van de bus aan.

2 In de bus klinkt luid gejuich.

3 Mounir gaf zich al lang geleden op voor deze reis.

4 Helaas keerde de bus even later al weer om.

5 Door de ijzel waren de wegen spekglad.

3 Wat zijn de persoonsvormen?

Onderstreep de twee goede antwoorden.

- 1 Job heeft een leuke band, want hij fietste door gebroken glas.
- 2 De koeien loeien blij, omdat ze in de wei mogen.
- 3 Het orkest oefent elke dag, omdat er volgende week een optreden is.
- 4 Wij vierden mijn verjaardag buiten in de tuin, want het was heerlijk weer.
- 5 Imme leest een boek, terwijl Mette op haar viool speelt.

Dit kan ik nu

1 Zoek vijf persoonlijke voornaamwoorden.

Lees het briefje.

Ik zie de persoonlijke voornaamwoorden het + zij + jij + hen + ik.

2 Wat is het persoonlijk voornaamwoord?

Onderstreep het goede antwoord.

- 1 Wij lusten geen tomatensoep.
- 2 De weerman zegt dat het gaat sneeuwen.
- 3 Mijn broer brengt de boodschappen morgen bij u langs.
- 4 Ik wandel door het park.
- 5 De winkelier geeft vijf euro terug aan haar.

3**Welk persoonlijke voornaamwoord past in de zin?**

- 1 Hij werd net gebeld. De dokter vertelde *hem*..... goed nieuws.
- 2 Zij gaf mij een mooi geschenk. Ik kreeg een ring van *haar*.....
- 3 Zal ik brood voor je halen? Graag, dat scheelt *mij*..... weer tijd.
- 4 Wij gaan volgend jaar naar Italië. Daar woont een tante van *ons*.....
- 5 Jullie hebben gewonnen. Deze prijs is voor *jullie*.....

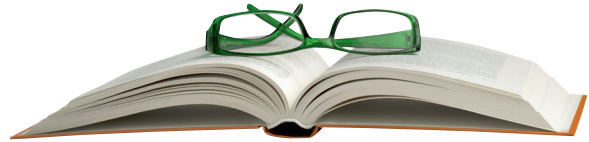

Herhalen en toepassen

1 Ra, ra, wat is het?

- 1 Leerling 1 leest het raadsel voor.
- 2 Leerling 2 geeft het antwoord.
- 3 Vul allebei het antwoord in.
- 4 Wissel van rol.

- a Ik zit op je neus. Ik heb twee poten en twee vleugels.

Ik ben een leesbril (8 letters).

- b Dan is iets kapot en komt er water doorheen. Dan heb je een lekkage (7 letters).

- c Het is een papier met lijnen en vakjes. Je kunt het invullen. Het is een formulier (9 letters).

- d Als je hierop staat, sta je op zand en kun je de zee zien.

Het is een duintop (7 letters).

- e Dit is een deel van je hoofd en het bestaat uit botten. Het is je schedel (7 letters).

- f Om dit te kunnen zien, moet je kunnen snorkelen of duiken.

Het is het onderwaterleven (15 letters)

- g Je gaat er naar binnen om andere kleren aan te doen voordat je gaat sporten en zwemmen.

Het is de kleedruimte (11 letters).

- h Dit bewaar je in je portemonnee. Je kunt het opvouwen.

Het is een biljet (10 letters).

2

Dobbel de uitdrukking!

- 1 Vul de nummers 1 tot en met 6 in.
- 2 Gooi om de beurt met de dobbelsteen.
- 3 Maak een zin met de uitdrukking die bij dat nummer staat.
- 4 Vul de zin achter het nummer in. Ga net zolang door tot achter alle nummers een zin staat.

- In de put zitten: *Meerdere antwoorden mogelijk.*
- Het is hoog tijd:
- Ergens intrappen:
- Je begeven naar:
- In de wolken zijn:
- Behoeft hebben aan:

3

Wat is het goede persoonlijk voornaamwoord?

- 1 Maak de zinnen korter. Gebruik twee persoonlijke voornaamwoorden.
- 2 Schrijf de korte zin op en verdeel deze in zinsdelen.
- 3 Kleur het onderwerp groen en de persoonsvorm rood.

Voorbeeld: De hond blaft bij ons hek naar de postbode.

Hij blaft bij ons hek naar hem.

- a De kinderen rennen over het schoolplein naar hun moeder.

Zij rennen over het schoolplein naar haar.

- b Mijn vader timmert een vogelhuis voor de mus en de koolmees.

Hij timmert een vogelhuis voor hen.

- c Lieke stuurt een verjaardagskaart naar mij en mijn tweelingzus.

Zij stuurt een verjaardagskaart naar ons.

- d Jij en je broer hebben deze man uit het water gered.

Jullie hebben hem uit het water gered.

- e Mijn moeder en ik bakken een appeltaart voor jou en opa.

Wij bakken een appeltaart voor jullie.

Uitbreiding: voegwoord

Voegwoorden zijn woorden die twee zinnen aan elkaar plakken, zoals: **omdat, want, maar, en, dus, terwijl, zodat, als, of, toen.**

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 1 les 6.

Hoofdzin en bijzin

Twee aan elkaar geplakte zinnen zijn samen een **samengestelde zin**.
De belangrijkste zin is de **hoofdzin**. De andere zin is de **bijzin**.

Tessa koopt een boeket bloemen, **omdat** haar tante jarig is.

↓
hoofdzin

↓
bijzin

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 1 les 6.

Herhaling: zelfstandig naamwoord (verkleinwoord, samenstelling), lidwoord, telwoord

Een **zelfstandig naamwoord** (z nw) is een woord voor een **mens, dier of ding**.
Een **lidwoord** (lw) is **de, het of een**.

enkelvoud: de boom **meervoud:** de bomen **verkleinwoord:** het boompje

Als je twee (of meer) woorden aan elkaar plakt, krijg je een **samenstelling**:
de konijnen + het hok = het konijnenhok

Een **telwoord** laat zien hoeveel er van iets is. Of wat de volgorde is.

In het team zitten **elf** spelers.
Dit is het **eerste** boek van Tosca Menten.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 2 les 6.

Voor- en achtervoegsels

Een **voorvoegsel** is een stukje vóór een woord: **on-**, **wan-**, **her-**, **ont-**.
Een **achtervoegsel** is een stukje achter een woord: **-rijk**, **-loos**, **-baar**, **-achtig**.
Voor- en achtervoegsels geven een woord een nieuwe betekenis.

on + diep → **ondiep** → niet diep
 kleur + rijk → **kleurrijk** → met veel kleur

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 3 les 6.

(Stoffelijk) bijvoeglijk naamwoord

Een **bijvoeglijk naamwoord** vertelt meer over een zelfstandig naamwoord.
Een **stoffelijk bijvoeglijk naamwoord** vertelt van welk materiaal iets gemaakt is.

het slot is van ijzer – het **ijzeren** slot

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 4 les 6.

Van werkwoord naar bijvoeglijk naamwoord

Van een werkwoord kun je een bijvoeglijk naamwoord maken.

de baby **slaapt** – de **slapende** baby
het boek is **ingepakt** – het **ingepakte** boek

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 4 les 6.

Herhaling: persoonsvorm in de tegenwoordige en verleden tijd

Persoonsvorm tegenwoordige tijd (tt)

.....

Mijn moeder **werkt** in een winkel.
Ruben **loopt** naar school.

Persoonsvorm verleden tijd (vt)

.....

Mijn moeder **werkte** in een winkel.
Ruben **liep** naar school.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 5 les 6.

Herhaling: de persoonsvorm vinden

Er zijn drie manieren om de **persoonsvorm** (pv) in een zin te vinden.

De kleuter **lacht** heel hard.

- Maak een vraag.
.....
- Verander de tijd van de zin.
.....
- Verander het onderwerp van
ev naar mv of andersom.

Lacht de kleuter heel hard?

.....

De kleuter **lachte** heel hard.

.....

De kleuters **lachen** heel hard.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 6 les 6.

Herhaling: het onderwerp vinden

Het **onderwerp** (ond) vertelt wie of wat iets doet of is in een zin.
wie of wat + persoonsvorm (+ wat er bij de persoonsvorm hoort)?

Annika eet soep.
Wie eet? → Annika

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 7 les 6.

Herhaling: onderwerp en persoonsvorm

Onderwerp en persoonsvorm horen bij elkaar:
Als het onderwerp enkelvoud is, is de persoonsvorm ook enkelvoud.
Als het onderwerp meervoud is, is de persoonsvorm ook meervoud.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 8 les 6.

Zinsdelen

Een zin kun je verdelen in **zinsdelen**.
Een zinsdeel bestaat uit één of meer woorden, die bij elkaar horen.

De kinderen | bouwen | een hut | in de boom.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 9 les 6.

Uitbreiding: persoonlijk voornaamwoord

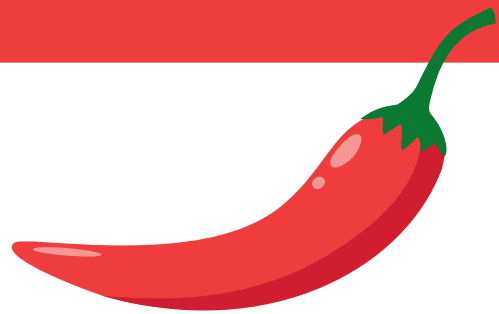
Persoonlijk voornaamwoorden zijn:

- ik, jij, je, hij, zij, ze, het, wij, we, jullie, zij, ze.
- mij, jou, u, hem, haar, het, ons, jullie, hun/hen.

De juf zwaait naar **de koning**.
De juf zwaait naar **hem**.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 10 les 6.

Mijn pittige woorden

woord

uitleg

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Colofon

Verhalen en leesteksten

Maria Hetty van den Berg
Annemarie van den Brink
Jørgen Hofmans

Auteurs

Maria Hetty van den Berg
Tamara van den Berg
Jannie van Driel-Copper
Irene Engelbertink
Wies Gloudemans
Jeannette Miś
Cokky Stolze-van der Vegte
Saskia Tromp-Lantman
Gerda Verhey
Anne Coos Vuurmans

Redactie

Projectteam ThiemeMeulenhoff

Vormgeving

Flowdesign, Utrecht

Opmaak

Crius Group

Beeldverwerking

Eduardo media

Illustraties

De Boer illustraties / Michel de Boer
De Boer illustraties / Leontine Gaasenbeek
Aleid Landeweerd
Bianca van Loon (hoofdstukopeningen)

Foto's

Shutterstock

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt slimme flexibele leeroplossingen met een persoonlijke aanpak. Voor elk niveau en elke manier van leren. Want niemand is hetzelfde.

We combineren onze kennis van content, leerontwerp en technologie, met onze energie voor vernieuwing. Om met en voor onderwijsprofessionals grenzen te verleggen. Zo zijn we samen de motor voor verandering in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 15287 6

Versie 1.3

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd.

Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.

Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.